

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Zittingsdocument

14.6.2010

B7-0365/2010

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van vragen voor mondeling antwoord B7-0303/2010 en
B7-0304/2010

ingediend overeenkomstig artikel 115, lid 5, van het Reglement
over de handel in goederen die voor foltering worden gebruikt

Richard Howitt, Ana Gomes, Véronique De Keyser, Maria Eleni Koppa
namens de S&D-Fractie

Resolutie van het Europees Parlement over de handel in goederen die voor foltering worden gebruikt

Het Europees Parlement,

- gezien het totale verbod op foltering en andere vormen van wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen, dat onder alle omstandigheden en, als een peremptoire norm in het internationaal recht, in alle staten van toepassing is,
- gezien de neerlegging van dit verbod in een aantal internationale en regionale mensenrechteninstrumenten en -documenten, waaronder de Universele Verklaring van de rechten van de mens¹, het internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (ICCPR)², het Verdrag van de Verenigde Naties tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen (het Verdrag tegen foltering), het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden³, en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie⁴,
- onder verwijzing naar de resolutie van het Europees Parlement van 3 oktober 2001 waarin de Commissie met klem wordt verzocht snel een voorstel voor te leggen voor een passend communautair instrument houdende een verbod op de productie, handel en export van politie- en veiligheidsuitrusting met een inherent wreed, onmenselijk of vernederend gebruik⁵,
- gelet op Verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad van 27 juni 2005 met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor de doodstraf, foltering, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, die op 30 juni 2006 in werking trad,⁶

¹ Artikel 5, Universele Verklaring van de rechten van de mens, aangenomen krachtens en bekendgemaakt in resolutie 217 A (III) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 10 december 1948.

² Artikel 7, internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Aangenomen krachtens en geopend voor ondertekening, ratificatie en toetreding in resolutie 2200 A (XXI) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 16 december 1966, die in werking trad op 23 maart 1976.

³ Artikel 3, Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Aangenomen door de Raad van Europa op 4 november 1950 en in werking getreden op 3 september 1953.

⁴ Artikel 3, Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Aangenomen door de Raad van Europa op 4 november 1950 en in werking getreden op 3 september 1953.

⁵ PB C 87 E van 11.4.2002.

⁶ Verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad van 27 juni 2005 met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor de doodstraf, foltering, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie, L200/1, 30 juli 2005 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:200:0001:0019:EN:PDF>).

- gezien de richtsnoeren voor het beleid van de EU ten aanzien van derde landen met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen, aangenomen in 2001 en herzien in 2008,¹
- gezien het verslag van het secretariaat-generaal van de Raad over tenuitvoerlegging van de richtsnoeren van de EU met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen²,
- gezien de ontwikkelingen in andere landen na de vaststelling van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad, in het bijzonder de wijzigingen in de Amerikaanse wet op het toezicht op export zoals in augustus 2009 voorgesteld door het Amerikaanse Bureau of Industry and Security, die een weerspiegeling vormen en in een aantal gevallen verder gaan dan het bepaalde in de bedoelde verordening³,
- gezien het Memorandum of Understanding tussen de Raad van Europa en de Europese Unie waarin de Commissie voor de preventie van foltering van de Raad van Europa wordt gevraagd intensiever samen te werken met de relevante organen van de Unie; verder gezien het 17-de algemene verslag van de activiteiten van de Commissie voor de preventie van foltering, waarin de Raad van Europa wordt gevraagd na te denken over de rol die deze Commissie zou kunnen spelen bij de tenuitvoerlegging van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad,
- gezien de verslagen van Amnesty International en de Omega Research Foundation van 2007 en 2010 waarin de specifieke zwakke punten van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad worden aangegeven, en bezorgdheid tot uitdrukking wordt gebracht over de tekortschietende tenuitvoerlegging van de verordening door een aantal lidstaten van de Europese Unie⁴,
- gelet op artikel 115, lid 5, en artikel 110, lid 2, van zijn Reglement,

¹ Raad van de Europese Unie, Richtsnoeren voor het beleid van de EU ten aanzien van derde landen met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Actualisering van de richtsnoeren (PESC 450, COHOM 41, 18th April 2008) (http://www.consilium.europa.eu/applications/HumanRights/docs.asp?cmsid=943&lang=EN&command=show_subdocs&id=108).

² Verslag van het secretariaat-generaal van de Raad, "Tenuitvoerlegging van de richtsnoeren van de EU met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Inventarisatie en nieuwe tenuitvoerleggingsmaatregelen, 8407/1/08 REV 1 van 18 April 2008, (www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/hr/news129.pdf).

³ De in Amerika voorgestelde wijzigingen omvatten de invoering van controles op "apparatuur ontworpen voor de executie van mensen", en de indeling van "knuppels met spijkers" en "shock sleeves" als instrumenten die expliciet "zijn ontworpen voor foltering", waarvoor een exportvergunning vermoedelijk zal worden geweigerd. Amerikaanse ministerie van Handel (Bureau of Industry and Security), Herziening van de 'Commerce Control List to Update and Clarify Crime Control License Requirements', bekendgemaakt in het Amerikaanse Federal Register, Vol.74, No153 van 11 augustus 2009 (http://www.gpo.gov/bis/fedreg/ear_fedreg.html#74fr40117, bekeken op 20 januari 2010).

⁴ Amnesty International, Europese Unie: "Stopping the Trade in Tools of Torture" (Index: POL 34/001/2007); Amnesty International en de Omega Research Foundation, "From Words to Deeds: making the EU ban on the trade in 'tools of torture' a reality" (Index: EUR 01/004/2010).

- A. overwegende dat het Verdrag tegen foltering specifieke verplichtingen oplegt aan staten om foltering en andere vormen van mishandeling te voorkomen, gevallen van foltering te onderzoeken, daders strafrechtelijk te laten vervolgen en te voorzien in schadeloosstelling voor de slachtoffers¹;
- B. overwegende dat slechts zeven lidstaten een jaarlijks activiteitenverslag, zoals vereist krachtens artikel 13, lid 3 van de verordening, hebben gepubliceerd²;
- C. overwegende dat foltering en andere vormen van mishandeling ondanks dergelijke verplichtingen in de hele wereld nog altijd voorkomen, en dat voor dergelijke praktijken een heel arsenaal aan politie- en veiligheidsuitrusting wordt gebruikt,
- D. overwegende dat de speciale VN-rapporteur voor foltering heeft aangegeven dat elke staat krachtens het Verdrag tegen foltering van de Verenigde Naties verplicht is toezicht uit te oefenen op de handel in dergelijke uitrusting³,
- E. overwegende dat de richtsnoeren voor het beleid van de EU ten aanzien van derde landen met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen bepalen dat de EU derde landen zal aansporen het gebruik, productie en handel in uitrusting die bedoeld is voor foltering of andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen, alsmede het misbruik van andere uitrusting voor deze doeleinden, te vermijden⁴,
- F. overwegende dat het verslag van het secretariaat-generaal van de Raad over EU-maatregelen ter bevordering van de bestrijding van foltering en andere vormen van mishandeling in derde landen aangeeft dat 'de goedkeuring van de verordening over folteringsinstrumenten het eerste voorbeeld is van een verordening van de EU die is goedgekeurd in overeenstemming met de richtsnoeren betreffende de mensenrechten'; verder overwegende dat de speciale VN-rapporteur voor foltering deze stap heeft verwelkomd en heeft aangegeven dat deze verordening als model kan dienen voor desbetreffende regelgeving op mondiaal niveau; overwegende dat dit voor de EU de verplichting met zich meebrengt de tenuitvoerlegging van de verordening aan een toetsing te onderwerpen,
- G. overwegende dat in Europa gevestigde bedrijven naar verluidt (verslagen van Amnesty International, de Omega Research Foundation en Inter-Press service) zogenaamde 'electric-shock body-worn restraint devices' in een aantal lidstaten hebben ingevoerd, die in feite een vergelijkbaar effect hebben met elektrische schokgordels, waarvan de invoer in de Europese Unie krachtens verordening (EG) nr. 1236/2005 verboden is,
- H. overwegende dat een aantal EU-lidstaten sinds de inwerkingtreding van verordening (EG)

¹ Artikel 4, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

² Artikel 4, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

³ Idem, punten 14 en 37.

⁴ Raad van de Europese Unie, Richtsnoeren voor het beleid van de EU ten aanzien van derde landen met betrekking tot foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Actualisering van de richtsnoeren (PESC 450, COHOM 41, 18th April 2008) (http://www.consilium.europa.eu/applications/HumanRights/docs.asp?cmsid=943&lang=EN&command=show_subdocs&id=108).

nr. 1236/2005 vergunningen hebben gegeven voor de uitvoer van voorwerpen zoals beengordels, chemische irriterende stoffen en elektrischeschokapparaten, die onder de verordening vallen, naar landen met een twijfelachtige mensenrechtenreputatie,

- I. overwegende dat slechts twaalf lidstaten voor 29 augustus 2006 wettelijke sancties hebben vastgesteld, zoals is vereist krachtens artikel 17 van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad,
- J. overwegende dat slechts zeven lidstaten een of meer openbare jaarverslagen van hun activiteiten hebben opgesteld, met details over de besluiten die zij hebben genomen over aanvragen voor vergunningen, zoals is vereist krachtens artikel 13 van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad, en dat sommige van de wél gepubliceerde verslagen onvoldoende details bevatten om een goed beeld van deze besluiten te kunnen krijgen,
- K. overwegende dat een aantal politie-en veiligheidsvoorwerpen die momenteel internationaal worden verhandeld en die geen ander praktisch doel hebben dan foltering of andere vormen van mishandeling, inclusief knuppels met spijkers, bepaalde muur- of vloergordels, bepaalde beengordels, vingerboeien, duimboeien, duimschroeven en zogenaamde op het lichaam gedragen 'electric-shock stun devices', andere dan 'schokgordels', niet op de lijst van voorwerpen en uitrusting staan waarin de handel krachtens verordening (EG) nr. 1235/2005 verboden is,
- L. overwegende dat een aantal politie-en veiligheidsvoorwerpen die momenteel internationaal worden verhandeld en die een legitiem wetshandhavings- of strafdoel dienen wanneer dat gebruik is gereguleerd met inachtneming van internationale verplichtingen op het gebied van de mensenrechten en goede wetshandhavingspraktijken, maar die op grote schaal worden misbruikt voor foltering of andere vormen van mishandeling, zoals handboeien, stokken en andere in de hand gehouden impactvoorwerpen, elektrischeschokwapens met een hoog voltage (maar minder dan 10.000 volt), alsmede speciaal ontworpen onderdelen en hulpstukken voor uitrusting die onder regelgeving valt en/of is verboden, niet op de lijst van voorwerpen en uitrusting staan waarin de handel gereguleerd is krachtens verordening (EG) nr. 1235/2005,
- M. overwegende dat het Comité met betrekking tot gemeenschappelijke voorschriften voor de uitvoer van producten op 29 juni 2010 opnieuw bijeen komt,
 - 1. vraagt alle lidstaten de Commissie onverwijld op de hoogte te stellen van de relevante sancties die zij hebben vastgesteld voor inbreuken op verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad, zoals zij krachtens artikel 17 van die verordening verplicht zijn te doen;
 - 2. vraagt de Commissie en het Comité met betrekking tot gemeenschappelijke voorschriften voor de uitvoer van producten de lidstaten richtsnoeren en bijstand te geven voor het versterken van dergelijke sancties daar waar deze tekortschieten of niet zijn vastgesteld;
 - 3. wijst nog eens op het feit dat de lidstaten krachtens artikel 13, lid 3, van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad verplicht zijn tijdig openbare jaarverslagen op te stellen, en vraagt de Commissie met klem die lidstaten die dit hebben verzuimd schriftelijk op te roepen zich alsnog aan deze verplichting te houden;

4. vraagt de lidstaten met klem om, teneinde goed publiek toezicht mogelijk te maken, in hun jaarlijkse activiteitenverslagen in ieder geval de volgende informatie te verschaffen: het aantal ontvangen aanvragen, de goederen en landen waarop de aanvragen betrekking hebben, en de besluiten die zij hebben genomen inzake deze aanvragen, en, indien van toepassing, verslagen van 'nulactiviteit';
5. vraagt de Commissie met klem een model voor de jaarlijkse activiteitenverslagen van de lidstaten te ontwikkelen om het opstellen van dergelijke verslagen door alle lidstaten te vergemakkelijken en de onderlinge samenhang te vergroten;
6. vraagt de Commissie met klem om, met hulp van het Comité met betrekking tot gemeenschappelijke voorschriften voor de uitvoer van producten (zoals bedoeld in de artikelen 15 en 16 van de verordening), de tenuitvoerlegging van de verordening door en de vergunningverleningsactiviteiten van de lidstaten, parallel aan hun jaarlijkse activiteitenverslagen, formeel tegen het licht te houden, en deze toetsing, samen met de van elke lidstaat sinds de inwerkingtreding van de verordening ontvangen jaarlijkse activiteitenverslagen, openbaar te maken;
7. vraagt de lidstaten met klem te zorgen voor een goede tenuitvoerlegging van de procedures zoals bedoeld in artikel 13 van de verordening betreffende het onderling en met de Commissie uitwisselen van informatie over besluiten ten aanzien van aanvragen voor vergunningen en over tenuitvoerleggingsmaatregelen, hetzij via het zogenaamde 'denial notification mechanism' zoals is ontwikkeld voor weigeringen van uitvoervergunningen voor militaire uitrusting in COARM, hetzij via andere procedures;
8. vraagt de Commissie met klem het Parlement op de hoogte te stellen van hetgeen tot nu toe is gedaan om de lidstaten te helpen bij het naleven van artikel 13;
9. verzoekt de Commissie de informatie die zij sinds de inwerkingtreding van de verordening jaarlijks van elke lidstaat heeft ontvangen, te verstrekken aan het Parlement en te publiceren in het bijzonder: kennisgevingen van afwijzingen van aanvragen voor een vergunning overeenkomstig artikel 11 van de verordening; gedetailleerde informatie over de relevante sancties die elke lidstaat voor schendingen van de verordening heeft ingevoerd; en de volledige inhoud van de jaarlijkse activiteitenverslagen van de lidstaten;
10. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan ervoor te zorgen dat het Comité met betrekking tot gemeenschappelijke voorschriften voor de uitvoer van producten regelmatig samenkomt, een duidelijk tijdschema voor een formele herziening van de verordening vaststelt en een procedure vaststelt voor een tijdig onderzoek naar mogelijke schendingen van de verordening;
11. vraagt alle lidstaten, teneinde een bijdrage te leveren aan het voorkomen van foltering en andere vormen van wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen, toezicht uit te oefenen op de technische bijstand die aan derde landen wordt geboden om te voorkomen dat deze wordt misbruikt voor de productie van goederen die gebruikt worden voor de toepassing van de doodstraf of voor foltering of andere vormen van wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen;
12. veroordeelt krachtig alle pogingen van lidstaten of bedrijven in de Europese Unie om

elektrischeschokgordels, waarvan de invoer op grond van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad verboden is, of andere zogenaamde 'electric-shock body-worn restraint devices', die in wezen een vergelijkbaar effect hebben, in te voeren en dringt er bij de Commissie op aan dringend een onderzoek uit te voeren om vast te stellen of en wanneer elektrischeschokgordels, onderdelen hiervan, andere 'electric-shock body-worn restraint devices', technische assistentie of opleiding vóór of sinds de invoering van de verordening naar lidstaten zijn overgebracht, en om te achterhalen of rechtshandavingsinstanties of gevangenisautoriteiten in de genoemde landen gebruik van de bedoelde apparaten hebben gemaakt, en bij het Parlement verslag over haar vaststellingen uit te brengen;

13. verzoekt de Commissie de lijst van verboden goederen in bijlage II bij verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad te herzien en bij te werken door er knuppels met spijkers, vaste muur- en vloergordels, voetboeien, ketens en kluisters, duimboeien, vingerboeien, duimschroeven, verdovingsboeien en andere op het lichaam gedragen elektrischeschokapparaten in op te nemen;
14. vraagt de Commissie de lijst van voorwerpen die onder de regels van bijlage III bij verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad vallen, te herzien en bij te werken door er handboeien, knuppels en andere in de hand gehouden impactvoorwerpen, en draagbare elektrischeschokapparaten met een sterkte van ten hoogste 10.000 volt in op te nemen;
15. vraagt de Commissie daarnaast een speciale procedure vast te stellen voor het regelmatig herzien van de lijsten van voorwerpen in de bijlagen II en III, zoals bedoeld in overweging 23 van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad;
16. vraagt de Commissie met klem een voorstel te presenteren om zo snel als enigszins praktisch mogelijk is een 'folteringseindgebruik'-clausule in de verordening op te nemen aan de hand waarvan de lidstaten, op basis van eerdere informatie, producten waarbij het risico bestaat dat ze door de eindgebruikers voor de voltrekking van de doodstraf of voor foltering of andere vormen van mishandeling zullen worden gebruikt, aan een vergunningsplicht kunnen onderwerpen en hun uitvoer aldus kunnen weigeren;
17. dringt er bij de Commissie op aan een voorstel in te dienen om zo spoedig als praktisch haalbaar is in de verordening een verbod op te nemen op bemiddeling bij transacties door natuurlijke of rechtspersonen afkomstig uit de Europese Unie, van waar ook, waarbij sprake is van financiering van de handel in martelwerktuigen, waaronder verkoop en export, van goederen die geen andere toepassingen in de praktijk hebben dan de doodstraf, foltering of andere mishandeling, die zijn opgenomen in bijlage II bij de verordening; en waarbij de lidstaten worden verplicht effectieve mechanismen in te voeren om tussenhandel bij transacties waarbij sprake is van de transfer van welk in bijlage III bij de verordening opgenomen product ook, te controleren;
18. dringt er bij de Commissie op aan een voorstel in te dienen om zo spoedig als praktisch haalbaar is een verplichting voor importeurs in de verordening op te nemen om een importvergunning voor de import in de Europese Unie van de in bijlage III bij de verordening opgenomen goederen aan te vragen en de verplichting voor de lidstaten om deze importvergunning te weigeren als er reden is om aan te nemen dat de apparatuur in kwestie kan worden gebruikt voor foltering of andere mishandeling, binnen de Europese Unie of, na verdere transacties, buiten de Europese Unie;

19. dringt er bij de Commissie op aan te onderzoeken hoe de vrijstelling van de vereiste van een import- of exportvergunning voor de in bijlage III opgenomen goederen bij doorvoer door de Europese Unie kan worden geschrapt;
20. herinnert eraan dat de richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing in 2008 zijn bijgewerkt, en verzoekt de Raad en de Commissie overeenkomstig deze richtsnoeren verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad in vergaderingen met derde landen als voorbeeld van beste praktijk aan te bevelen; en derde landen die apparatuur exporteren waarvan de import op grond van verordening (EG) nr. 1236/2005 van de Raad verboden is, aan te moedigen om handelaars in deze landen over de verbodsbepalingen van de verordening te informeren;
21. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan zich op internationaal niveau in te zetten voor controles op de international handel in apparatuur die voor de doodstraf of voor foltering of andere vormen van mishandeling kan worden gebruikt en er met name aan te werken dat de jaarlijkse oproep van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de productie, de handel, de uitvoer en het gebruik van materieel dat specifiek is ontworpen voor foltering, te voorkomen en te verbieden, uit te breiden tot een oproep aan alle landen om de productie, de handel, de uitvoer en het gebruik van materieel dat niet specifiek is ontworpen, maar op grote schaal wordt misbruikt voor foltering of andere mishandeling, te reguleren;
22. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de lidstaten.